

СИДІР ЗАПОРОЖЕЦЬ

ВІДВАЖНІ СИНИ УКРАЇНИ

КОЖНИЙ ПОВИНЕН ЗНАТИ!

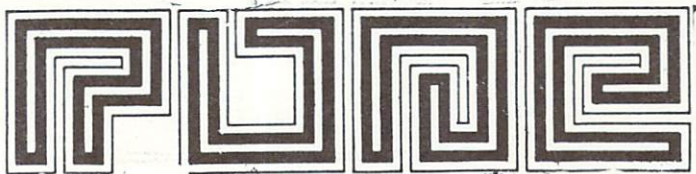

С. Запорожець

В І Д В А Ж Н І С И Н И У К Р А Ї Н И

Кожний повинен знати!

НЮ ЙОРК

1 9 7 8

ВІДВАЖНІ СИНИ УКРАЇНИ

1.

Ще не скінчилася перша світова війна, що розпочалася 14 серпня 1914 року, як піднялася й світова завірюха.

Народи багатьох країн зрозуміли, що війни, ведені їхніми урядами, не є виправданими, і що вони, крім того, що забирають мільйони людських жертв, приносять ще й величезні спустошення.

Зрозуміли це добре й народи російської імперії, т. зв. тюрми народів.

Не допомогла ні темнота, в якій тримали їх царі-варвари упродовж більш ніж трьохсот років, ані тлумачені російськими священниками впевнювання, що цар — це друга особа після Господа Бога, за якого завжди молилися “Боже, царя храни”...

Царська корона тюрми народів мусіла впасти. Величезна імперія захиталася. Від останнього з царів-варварів, Миколи II, існуюча в ті часи “Государственная Дума” вимагала покищо відступити від абсолютизму і, щоб спасти імперію, надати т. зв. конституційні права.

Виходу не було жадного і Микола II, враховуючи негативне до нього ставлення як народу, так і більшості членів правлячої кліки та відверту прихильність до його брата Михайла, видав маніфест такого змісту:

“Ми, Ніколай 2-ой, Імператор Всеросійській, Царь Польській, Великій Князь Фінляндській, і про-

чая, і прочая, і прочая, от престола отрекаемся. Не желая разлучатся с сином Алексеем, престол передаю своему брату Михайлу. 1917 г. (дата), Николай 2-ой."

Тут треба відмітити, що між народом ходили чутки про доброту його брата Михайла і правдивість та прямолінійність його дядька Миколи Миколаєвича, що був головнокомандувачем армії. Але зрушене тяжко було втримати. Великий князь Михайло Романів, на якого нещасна доля імперії хотіла начепити корону, побоявся її прийняти без згоди "народу", тим більше, що й у "Государственной Думе" не всі були однозгідні.

Таким чином почало діяти т. зв. "Временное Правительство", до створення якого в більшій мірі спричинилися російські масони, а яким керував Олександр Керенський, у той час член "Государственной Думы". Олександр Федорович Керенський — це жид, юрист за професією, що як вихрест, був допущений до "Государственной Думы"

Монарха не стало, але трон його ще існував у всій своїй величі й блиску. І Саша Керенський неодноразово надягав на себе корону, приглядався в дзеркало, сідав на трон та ввесь час милувався з свого виду: мовляв, добрий був би монарх.

Але, як видно, корона йому в той час не судилася. Кажу: в той час, бо тепер Керенський прикладає великі зусилля, щоб корона російської імперії, на випадок розвалу червоно-большевицької влади, припала тільки йому. За всяку ціну жиди хочуть задержати владу бувшої російської імперії в своїх руках.

До речі сказати, що царі-варвари жидів, як визискувачів, у Московію зовсім не пускали. Жиди жили тільки в країнах, поневолених Московією. У Москві й Петрограді дозволялось мешкати тіль-

ки жидам, що мали права купців першої та другої гільдій.

2.

Упала корона і тюрма народів валилася. Впала дисципліна — захитався й фронт. Солдати, виснажені довготривалою війною, прагнули вертатися додому. Перестали коритися своїм начальникам-старшинам.

Не допомогли й красномовні умовлювання солдатів Сашею Керенським про необхідність продовжувати війну. Мовляв, коли не будемо воювати, то буде велика ганьба для "нашево атечства". Подумаеш: "батьківщина" Саші Керенського, який їздив у той час з одного відтинку фронту на другий...

Не допомогли й організовані Керенським "батальйони смерті", що склалися виключно з жінок.

Фронт валився. А до того вже почали діяти агенти від визначеної жидівством групи, на чолі яких стояли Ленін і Троцький, назвавши себе більшовіками, хоч вони складали, та й у сучасний момент складають, наймізернішу кількість.

Їхня заява про безцільність вести далі війну ще більш скріпила думки солдатів і останні, кинувши фронт, верталися додому. Одні їхали пасажирськими поїздами, інші товаровими, а ще інші підводами, а то й пішки йшли. Не було місця у вагонах, то їхали на дахах як пасажирських, так і товарних вагонів. Також їхали на льокомотивах, на гальмових площадках і навіть на буферах. Деякі по дорозі кидали зброю, а деякі везли з собою. І так солдати "необ'ятої родини" лавою котилися до своїх країн, до своїх домів. І українські міста й села почали поповнюватися чоловічим населенням. Особливо помітним було це по селах, де під час війни чоловіків не було зовсім. Залишалися лише молоді хлопці та старші віком, а всі інші були покликані на фронт. Із в'яз-

ниць та заслать поверталися також чоловіки, що були покарані за законами царату. Поверталися й із місць далекої, поза Україною, праці. Багатьом не так уже й легко було дістатися в Україну.

Добре пам'ятаю Волго-Бугульмінську залізницю, що зв'язує Сибірськ з Уфою, в Самарській області. Там працювало дуже багато українців, які під натиском москалів підчас революції кинули все і, рятуючи своє життя, тікали хто куди. Більша частина попала в Сибір. В Україну дістатися не було змоги.

Не дивлячись же на шаліючу в той час анархію, всі бажали повернутися на свою святу батьківщину, в свою милу Україну. Кожен відчував, що не все ще скінчилося, що мусять відбутися ще важливіші події. До того ж кожен зокрема прагнув волі й хотів бачити всю многостраждальну Україну вільною, ні від кого незалежною, суверенною державою. Без пана й ката, без поміщика й визискувача! Скинути назавжди ярмо поневолювачів і змити, вискребти з тіла, остогидле кріпацьке тавро.

Ці прагнення і думки додавали ще більшої енергії й охоти якнайскорше дістатися на рідну землю. Навіть утома, спричинена трьохрічним виснаженням на війні, покинула наших земляків і дала місце волі, силі та енергії. У жилах українців заграла прадідівська кров, кров найхоробріших запорожців і славетних гетьманів.

3.

Прибувши додому, трохи працювали, а здебільшого чекали, виглядали, дослуховувалися, що діється в світі, а зокрема в Україні.

Дійшли чутки, що владу в Московії перебравли большевики і що в Києві організується українська армія, на чолі якої став отаман Симон Петлюра.

— Ну, слава Господу Богу! — заговорили всі. Недарма, виходить, так поспішали в Україну. І

ще з більшим нетерпінням почали чекати. Ніякого розпорядку не було. Ще чекали, ще виглядали, ще допитувались, але дарма: ніяких вказівок і жадних вияснень.

А тут на Катеринославщині почав діяти Махно. Спочатку його резиденція містилась в Дібрівському лісі, недалеко від великого села, названого містечком, Гуляйполя, звідки він сам і походив родом.

Невеличка його група складалась тільки з бандитів. А далі, на його заклики й примуси, вона поповнялася деякими молодими людьми з близьких до лісу сіл.

Селяни весь час вичікували будь-яких розпоряджень чи то вказівок від Петлюри і до Махна йти не хотіли. Тим більше, що з дій його групи нічого доброго не видно було, бо вона займалась виключно грабунками й убивствами. І вбивали і грабували й своїх же селян за малі особисті порухунки.

Коли ж група Махна збільшилася, то він тоді просто таки об'являв мобілізації, гаслом яких було: "хто не з нами, той проти нас!" І всіх, хто до нього не йшов розстрілювали. Таким чином він склав багатотисячну армію.

З дня появи Махна його земляки Гуляйпільці підсміхувалися над ним, добре знаючи хто він і що. Та пізніше й самі звали його "батьком" і ставились до нього з "пошаною", бо інакше були б суворо покарані.

Взимку вояки Махна були одягнені в добрі, безумовно пограбовані, хутра й носили смушеві шапки. Завжди ходили в чоботях з довгими, вище колін, халявами.

Їздили виключно на тачанках, також пограбованих, на які накладали повно подушок, а зверху ставили ще й патефона або грамофона. У запряжку брали по троє, а то й четверо коней. Махно мав і кінноту, яку вживав підчас необхідно швидкого наскоку.

Армія Махна відзначалася завзятістю, а голов-но очайдушністю. Вона ніколи нічого не боялася й ні перед ким ніколи не зупинялася. Її боялися білі, червоні й німці. При потребі Махно дуже швидко змінював декорацію армії.

Пам'ятаю, як сьогодні: Білі тримали Катерино-слав у своїх руках. Була неділя. "Селяни" везли на базар капусту, буряки, картоплю і взагалі всяку городину й інші сільсько-господарські продук-ти. В'їхавши в центр міста, поскидали все з підвод і відразу почали строчити з кулеметів, гвинтівок і іншої зброї. За якихось пару годин білі поки-нули місто. Махно ж, стягнувши контрибуцію з купців, торговців та взагалі багатих мешканців міста, — безслідно зник.

На запитання керівників міста й залізниці, як бути їм, що робити, він відповів: "То справа ваша. Що хочете, те й робіть".

Так само було й з містом Бердянським над Озівським морем.

Як відомо, Нестор Іванович Махно був анар-хіст. Батьки його займалися сільським господар-ством, а він деякий час працював у Гуляйполі на деревообробній фабриці. Був людиною молодод-свідченою й зовсім малописьменною. Коли ж він потрапив на заслання, то там нахватався всяких фальшивих "наук", якими ще збільшив анархію, що й до того дуже буяла в його темній голові.

Ясна річ, що вимагати від такої людини чогось порядного, а особливо вказівок щодо будування державного життя, — зайво було й думати.

Армія ж його все зростала й зростала, і на всіх у той час діючих напасників наганяла неабиякий страх.

Лейба Троцький, головнокомандувач больше-вицької армії, враховуючи велику загрозу з боку Махна для большевицької армії і засяг її дій (залізничні вузли Лозова, Сінельніково і далі по залізничній лінії Москва — Севастополь на Чор-

ному морі — Крим) склав у 1920 році з Махном мировий договір, приобіцяючи не тільки не втручатися в його справи, а коли буде потрібно, то дати й підмогу для його "армії". За те й собі просив Махна допомогти большевицькій армії "очистити" від білих Крим. Большевицька армія довгий час наступала на Крим, але стіни кримського укріплення білих похитнути не змогла.

Білі, замкнувшись в Криму, почувалися безпечно. Говорю: замкнувшись тому, що Озівське море й Чорне море, що відділяють Кримський півострів від материка, з'єднуються тільки не надто широким перешийком, який і був білими замкнений такими загородами, що большевицькій армії не під силу було їх переступити.

Махно довго роздумував над тим, а потім таки дав свою згоду і більшу частину своєї армії послав у Крим на допомогу большевицькій армії. Буквально за декілька днів фронт білих був зломлений і вони в неймовірній паніці тікали до моря. Не встигли ще большевицька армія й армія Махна твердо стати на Кримський півострів, як у приморських містах перелякані білі у великому поспіху вантажились на пароплави для втечі.

Хочу відмітити і той факт, що весь офіцерський склад, а також інженери й техніки воєнних заводів і фабрик, що не змогли або не схотіли сісти на пароплави й тікати, були большевиками розстріляні. У Севастополі розстріли переводили на Максимовій дачі, близько міста.

Здобувши Крим, Лейба Троцький дав розпорядження замкнути перешийок і всіх махновців роззброїти і вкинути до в'язниць. Багатьох заскочених несподіванкою махновців роззброїли й заарештували. Частині ж пощастило втекти й вона конче хотіла пробратися в Україну.

Обезсиливши так Махна в Україні, большевики повели великий наступ на рештки його "армії", яка почала розтавати, розсипатися по селах та все зменшуватися й зменшуватися.

Махно, бачивши свою загрозу, з групкою бан-
дитів утікає за кордон, залишаючи свою приму-
сово-мобілізовану армію на поталу большевикам.

4.

Большевицька тайна поліція — ЧК (Чрезвычайна Комісія), розпочала полювання за махновцями. Всіх, кого спіймала, тяжко катувала, а потім роз-
стрілювала.

Махновці й собі, маючи зброю, вбивали черво-
них катів. Боротьба шаліла. Махновці, де тільки
знаходили можливим, там і ховалися, але здава-
тися не хотіли.

Большевики видали заклик до махновців з запев-
ненням, що хто добровільно з'явиться, той буде
помилований і реабілітований. А до населення
видали наказ, що всіх, хто буде переховувати
махновців або матиме з ними хоч будьякий зв'я-
зок, чекає сувора кара — розстріл. Справа мах-
новців тим ще погіршувалася, але здаватися вони
боялися, бо одиниць, які через свою наївність до-
вірилися і добровільно з'явилися, стрінула одна
і та ж доля: катування й розстріл.

Повсякчас дня і ночі катівські шакали ганялися
за махновцями та зловлених приводили до в'яз-
ниць.

Спіймали і двох друзів: Якова Зацерковного та
Федора Оніфатенка, за якими вони довгий час
полювали і яких їм конче хотілося взяти до рук
живими, щоб багато дечого випитати. Бо Зацер-
ковний і Оніфатенко були дуже відважними воя-
ками і в армії Махна відігравали неабияку роль.
Якова Зацерковного та Федора Оніфатенка кату-
вали з особливою жорстокістю. Їх били шомпола-
ми, прикладами, револьверами, і все допитувались,
де заховали зброю і в кого переховувались. Але
на свої запити мали лише однозгідні відповіді:
"Зброї ми не маємо, а живемо лише на повітрі".

Почервонівши з лютості, головний кат ЧК з за-

піненим, як у скаженої¹¹ собаки, ротом загорлав:
“Подогреть бандітов!”

Повели вже катованих бідолах в окрему кімнату зі спеціальною, зробленою для катування, вогненною піччю. Катували вогнем різними способами: розпікали залізо до біла та штрикали в різні місця тіла. Пекли підошви. Пропалювали наскрізь біля пальців стопи. Зацерковний і Оніфатенко ставали непритомними.

Головний кат ЧК, вскочивши в кімнату найжахливішого катування, закричав: “Ну что? Теперь скажете?” Яків Зацерковний і Федір Оніфатенко мовчали. Знову кат закричав: “В холодную, пусть подумают!” Їх укинули в окрему кімнату. Змучені катуванням повалилися на голу долівку “мертвими”.

Знівечені тіла вимагали відпочинку, а душі й серця кликали до розплати з катами, що так жакливо, без жадної провини, їх карали. Хіба тільки й було їх провини, що були ширими українцями й не пішли на службу до большевицьких усесвітніх катів.

Була глуха ніч. Всі спали. Лише катівський сатрап стояв, вартував біля дверей і, за наказом ката, деколи відчиняв двері й прислухався, чи не померли ще катовані. Певно хижацькі шакали мали велике бажання ще хоч раз перед смертю невинних понасолоджуватися їх муками підчас ще жакливішого катування.

Яків і Федір навіть не ворушилися. Серця їх бились, буяла душа. Знову відчинилися двері й увійшов катівський сатрап. Слухав, слухав — нічого не чути. Не чути, щоб і дихали. “Подохлі бандіти” — пробурмотів сам до себе. Для перевірки нахилився над Яковом, щоб упевнитися, чи перестав таки дихати.

В одну мить Яків з левиною силою схопив обома руками за горло ката, схопив так, що той не встиг і писнути, і тримав до того часу, поки він не повалився і не спустив останнього віддиху.

“Що?” — тихенько спитав Федір.
 “Готова одна собака” — відповів Яків. — “Вставай, підемо!”

Стягнули з ката одяг, порвали й пообмотували попечені, закривавлені свої ноги й вийшли. Слухали, слухали — ніде нічогісінько не чути, тільки одні собаки гавкали по всьому селу. Те страхиття відбувалося 25 км. від села Гуляйполя, в селі Веселому.

— Поможи нам, Великий Боже! — вирвалось в обох із уст. Перехристились і пішли. Мабуть, перший раз за час перебування в армії Махна згадали Господа Бога і перехристились. Страх гонить душу кожного до Господа Бога, посилає її до найвищого Керівника Всесвіту.

Тихесенько, крадькома пішли через задній хід двору, перелізли через тин до другого двору, звідти на вулицю і... зникли.

На ранок катівське ЧК все село перевернуло. Багатьох заарештували, допитували, а декого й катували, але ж ніхто нічого не міг сказати.

Федір Оніфатенко та Яків Зацерковний, підлікувавшись у “своєму шпиталі”, пішли “гуляти”. Вони знали, що рано чи пізно, а будуть закатовані, як і всі їхні товариші. Тому вирішили віддати своє життя за найдорожчу ціну. Вбивали комісарів, шакалів, катівських сатрапів, лягавих собак, агентів, що грабували в селян хліб. (Лягавими собаками називали махновців, які перейшли на службу до ката і продавали своїх людей). І робили те не потайки, а відкрито, але дуже обережно й спритно, щоб як можна “більшу ціну” за своє життя нагнати.

У пізній вечір, на хуторі К., заходять у кімнату агента по продналогу, що мав залогу червоних 15 чоловік. Подають команду: “Руки догори!”

Всі посхвачувались і попідіймали руки. Яків та Федір, зробивши застереження агентові, що коли

він буде поводитись з селянами по-звірськи, його чекає суворая кара, залишили переляканих.

Ідучи верхи селом Г. і дізнавшись, що шакалів у селі немає, заїхали до Райвиконкому. Коней поставили біля брами будинку, а самі пішли до середини. У той час відбувалося засідання в справі постачання советській державі хліба. Вони думали, що тут зустрінуть агента по продналогу і декого з лягавих. Коли ввійшли, то всі приявні схопилися й попідіймали руки вгору. Перший, хто дав до цього приклад, був сам голова Райвиконкому, Іван Літовченко. Федір і Яків, не знайшовши потрібних їм осіб, вибачились, що перервали засідання, і зараз же повернулись назад. Але засідання вже не продовжувалося. Голова Райвиконкому мусів у ту ж мить дзвонити телефоном до ЧК, щоб негайно вислали шакалів на полювання за бувшими "гостями". Крім того, писати докладного рапорта про ту надзвичайну візитацію. Голова Райвиконкому був їхнім односельчанином, і в той час дуже добре поведився і з ними, і з селянами, тому вони його не зачепили.

Коней своїх вони ніколи не прив'язували, бо без господарів коні нікуди не йшли й чужим у руки не віддавалися.

Усі села, хутори, залізничні двірці, роз'їзди й переїзди того району були поставлені на ноги. ЧК розставила тенети скрізь і всюди, та спіймати Якова й Федора все ж таки не вдалося.

5.

Але одного нещасливого для них вечора, найкращого в році місяця травня 1921 року, підчас переїзду товаровим потягом з одного району в інший, на них, зупинивши потяг на роз'їзді Н. Катерининської залізниці, напала залога шакалів у 20 чоловік.

Почалася стрілянина. Федір і Яків стріляли до останнього набою. Закидали шакалів гранатами.

Безпереривно стріляли й шакали. У висліді п'ять шакалів забитих, Федір упав мертвий, Якова забрали живим. І хоч їх було ще більш десятка, Якову зв'язали руки й ноги та привезли на станцію Ч. Там його знову неймовірно жорстоко катували і вкинули до вантажного вагону між інших, що з хвилини на хвилину чекали своєї жахливої долі — розстрілу.

На ст. Ч., на запасній колії стояло коло 40 вагонів з махновцями, на яких чекала вже катівська смерть.

Щодня водили кати-чекісти тих махновців групами по 10-15 чол. копати для себе ями, а щоночі вже роздягнених, у самій білизні, вели до тих же ям і розстрілювали.

Не подумайте, що то стріляли в якісь цілі, чи то на полюванні в звіря. Ні, то стріляли в наших братів, у найхоробріших вояків — відважних синів України.

Так, вони вмирили, як вірні сини неньки України, як герої нашого народу, бо вони прагнули звільнення від ворогів всієї батьківщини, а не частини її. І вони не пішли до Махна добровільно, а були мобілізовані примусово. Відповідальність за безневинну їх смерть у великій мірі падає і на нас, про що скажу пізніше.

У вагоні, куди вкинули Якова Зацерковного, йому були знайомі всі, але він не знав, на кого можна було покластися, щоб сказати свою думку, і щоб він міг устояти, витримати й діяти. Інакше кажучи, вибрати такого, щоб смерти не боявся, а дивився просто їй у вічі.

Вибрав Нестора Скирду. Здоровий будовою "хлопець" і відважний у боях. Сказав йому нишком:

— Як тільки поставлять нас нічю над ямою, то, не чекаючи нашої черги, будемо втікати. Не забудь. Однаково — смерть.

— Добре, — відповів Нестор.

Прийшов день, і їх теж повели копати для себе яму. Ясно, залога шакалів була потроєна, бо в цій групі був Яків Зацерковний, що наганяв на всіх шакалів страх. Боялися, щоб знову не втік.

Викопали яму й повертались до свого вагону доживати останні години, а потім умерти від руки смердючого ката.

Ідучи дорогою, Яків знову шепнув Несторові:

— Пам'ятай і держись кріпко!

— Пам'ятаю добре, — відповів Нестор.

Їх укинули у вагон і замкнули двері. Катівські вартівники не відходили від вагона.

Шакали з великим нетерпінням чекали того моменту, коли розпрощаються з Зацерковним, щоб легше було їм жити, бо всі кати ходили з обережністю й великою настороженістю, боячись, щоб бува, Яків не "пожартував".

Щоб виконати таку велику справу, як утеча з кільця до зубів озброєних катів, необхідно було відпочити. Але останні години життя — турботи душі й серця, велика напруга м'язів і всього тіла, ні на мить не давали Якову спокою. Думки неслись одна за одною, так неначе б буйний вітер наганяв їх.

Згадав Яків важкі бої, з яких виходив непошкодженим, не дивлячись на те, що кидався в найгірші місця, звільняючи товаришів зброї.

Згадав і кримський перешийок і звільнення для тих же катів кримського півострову. Згадав — та так огидно на серці стало.

Згадав та аж пожалів, що не залишився працювати на фабриці Сухого Доку Севастопольської бухти, де йому й багатьом його товаришам, що втекли під час полювання на них червоних катів, вдалося за допомогою своїх людей влаштуватися на працю під чужими прізвищами і підробленими документами.

Згадав і жарівню в селі Веселому, після якої рани та болі і до цього часу давали себе чути.

А потім згадав батька, матір, згадав дружину, які тут ось, рукою подати, сім кілометрів від нього, але не знають, де він і що з ним. А хоч би й знали, то всеодно нічогосінько не допомогли б, а на себе ще більших турбот набрали б.

Згадав і двох маленьких, біло-кучерявих своїх доньок. Хто їм буде батьком і взагалі, що з ними всіма буде? Згадав та й заплакав. Нè витримала і його залізна — більше того — сталева натура.

Плакав нишком, щоб ніхто не бачив, бо всі його знали, як неустрашимого великого вояка.

Помолився Господу Богу, взяв себе до рук і знову полинув думками, але на цей раз думками в майбутнє.

— Невже ж сьогодні згину страшною смертю від руки проклятого ката? — мучила Якова думка. — Ох, як тяжко, як тяжко віддати своє молоді життя задаремно! Хотів добра для всіх людей нашої України, а тепер, як злодія, розстрілюють. І розстрілюють уночі, без суду, щоб і люди не бачили й не знали — кого, бо всіх задарма розстрілюють. Чи то я хотів бути в армії Махна? Всі добре знають, який ультимат був мені поставлений, коли я відмовлявся від мобілізації.

— Покладаюсь тільки на одного Господа Бога. Лише Він, Він один може мене спасти. Коли Всевишній не призначив мені вмерти, то я не вмру.

— А як там Нестор. Щоб Господь Бог піддав Нестору більше сил — ми б справу виграли, — думав Яків.

Нестор теж сидів у великій задумі... Залишав батька старого, матір, залишав молоду дружину, а до того ще й малесенького сина. Було про що думати.

Сумували всі, плакали, підносили моління до Господа Бога, відводячи наболілі розбурхані душі. Лише в молитвах знаходили спокій для своїх душ.

А час біг. Біг безупинку. Стрімголов біг. Біг з такою швидкістю, як біжить проміння сонця.

Години здавалися хвилинами, а хвилини миттю. Неначе б то тількищо залізли у вагон, а вже почало сутеніти. Насунулась темна ніч. Боже мильї! Клацнули замки. Всі завмерли. Останні хвилини життя...

З вагону взяли десять чоловік. Наказали роздягнутися, і в самій білизні, поставивши по два чоловіки, погнали до вдень викопаної ями.

Варта катів-чекістів була посилена. Ішло й декілька жидів, бо вже не йняли віри чекістам-москалям. Та й хотіли своїми очима бачити, що Яків Зацерковний буде таки лежати в ямі, до того ж від їхніх особистих пострілів.

Яків ішов поряд з Нестором. Говорити не можна було, бо відразу пристрілили б, тому йшли мовчки. Яків лише деколи штовхав Нестора, мовляв, "кріпись".

Але серця багатьох, у тому числі й Нестора, не витримували, мліли, і вони, не доходячи до ями, починали падати. Їх підіймали, підтримували і все ж таки вели до ями.

Шанси Якова впали щонайменше наполовину, бо коли буде тікати сам, то тільки на нього одного будуть спрямовані і погоня, і постріли. Але він у своєму рішенні не здавався.

Привели до ями, обступили з усіх боків; підводили по одному і стріляли в потилицю. Застрілені жертви падали в яму.

— Яків був у останньому, п'ятому ряді, бо шакали боялися далі від себе його пустити.

Застрілили одного, другого... Яків у думках молить Господа Бога: — Боже Великий, допоможи, спаси, визволь мою душу від наруги.

Стріляють третього, четвертого... стріляють восьмого... і в той момент Яків із силою і справністю тигра стрибає через яму, збиває, як снопа, одного жида й тікає. На нього спрямовуються постріли всіх шакалів, але зчинилося замішання, треба ж дострілити останнього. Частина погна-

лася за Яковом відразу, а частина після розстрілу останнього, яким був Нестор Скирда.

І так, як зграя голодних вовків кидається на здобич, так і вони кинулися всі, як один, за своєю жертвою, яку конче треба було здобути. Здобути й забити.

Всі бігли й стріляли. Силует жертви ще вид..вся, бо жертва була в білизні й крізь темніть маячила її постать.

На величезній грудці землі спотикається одна собака, чекіст-жид, і падає. А через нього другий і третій, і вибувають із тічні. Останні з більшою ще завзятістю й лютістю, неначе б то з подвоєною швидкістю переслідують жертву та безперервно стріляють навздогін.

А Яків, Боже милий, він не біг, а нісся. Неначе ураган чи циклон, що йшов у потрібному для нього напрямку, ніс його, як соломинку.

Не дивлячись на свою кременезність, він не торкався землі. Він ні на що не звертав уваги, ні на кулі, що дзижчали над ним, як сердиті оси, ні на різке повітря, що пронизувало його тіло, ні на грудки, що попадалися під ноги, ніби бажаючи зупинити його біг. Відчув тільки, що защеміло в боці. — Одна вкусила, — подумав Яків, але не зупинявся, а летів.

Лише в душі звертався до Господа Бога: — Боже, прости, прости і спаси. Спаси ще раз.

Кров'ю обливалася білизна і Яків став увесь мокрий, ніби щойно виліз із води. Білизна від крові потемніла. Яків падав на силі і знову звертався до Господа Бога з проханням про допомогу: — Один Ти можеш спасти, а більш ніхто. Спаси мене, Великий Боже! — Так благав Яків у душі своїй Господа Бога.

Шакали ж гналися та й гналися, з думкою надгогнати Зацерковного, що б там не було. За всяку ціну його дістати. Але ж і їхні сили падали. Силуета Якова зовсім не стало видно, тим більше,

що його білизна від ¹⁹крови потемніла, про що вони, безумовно, не знали.

— Наверное зря ми бежим. Может быть, он уже сзади нас ілі где лібо в стороне, — промовив один із переслідувачів, і вони стали.

Прислухалися. прислухалися... — ніде нічого не чути. Повернулися назад. Шукали з обох боків дороги, шукали в траві, в рівчаках, біля залізниці (це відбувалося біля колії Катерининської залізниці) — нема.

— Проклятие жди, нам недоверілі і самі упустилі, — вирвалось з уст одного чекіста-москаля.

У той момент, коли зупинилися шакали, зупинився й Яків. Сили його зовсім покидали. З великим зусиллям відійшов від дороги в поле і повалився у збіжжя.

Спрага так мучила, що просто вмирав. Забув про рану. Пити, пити, хоч би одну краплину Божої насолоди — водиці. А її нема. І нема де взяти — степ! Потім додумався: почав зривати пшеницю і смоктати з неї сік. Висмокче з одного вирваного кущика — знову рве, і так потроху, потроху спрагу вгасив.

Торкнувся рани. Ззаду рана була велика, спереду менша. Почав дихати. Дихати можна, хоч рани дуже боліли. — Пусте, — подумав. — Більше було, та й то витримав, витримаю й це. — Скинув сорочку, розірвав її і перев'язав рани. — Певно куля пробила наскрізь і вилетіла. Тим краще, — думає, — не треба буде з нею морочитись.

Чує: підходить і недалеко від нього зупиняється льокомотива. Скочили шакали, і знову почалися розшуки. Шукали в рівчаках, у збіжжях, не проминули жодного куща в посадці залізниці, — нема.

— Провалілась bestія. Убійть надо, а всьоже такі герой. Герой незаменіимий. Второй раз, так сільно ізбітий, уходіт с рук стольких вооружен-

них спеціалістів. Где тільки беруться в него сі-ти? Ето настоящій запорожець, — сказав старший із катів-чекістів, і вже більш не шукали.

Постояли ще деякий час. Слухали, слухали, — ніде нічого не чути, сіли на льокомотиву і повернулися на станцію Ч.

А Яків лежав ані живий, ані мертвий. Поперше, сили його зовсім упали, бо пробіг він яких 7 км. та й кров'ю зійшов. Подруге, “собака”, що ходила по ниві, мало що не натрапила на нього. Але він здався на ласку Божу, і, як видно, Господь Бог змилосердився над ним і послав йому спасіння. Він залишився, його не знайшли.

Полежав ще деякий час, прислухаючись, чи не поставили часом шакали своїх тенетів. Ніяких позначок не помічав, жодного шереху не було чути. У голові Якова промайнуло: — Куди ж іти? Без усякого одягу, ввесь у крові, неначебто бандит, що цілу сотню людей зубами перегриз. Та й лікуватися треба, а де, в кого?

Не хотілось йому і людей наразити на небезпеку, бо добре знав: як тільки дізнаються кати, що тільки зайшов до будь якої хати, то вже господареві не жити. Закатують шакали.

Але ж іти треба. Помолився Господу Богу, встав і пішов.

6.

Кати ані словом ніде не обмовились про те, що Яків Зацерковний втік. Начебто все гаразд. Ураховували, що коли хоч від одного чоловіка почують про життя Якова, то вже сліди до нього будуть знайдені.

До того ж підговорили двох махновців, близьких товаришів Якова. Випустили їх на волю, видали їм зброю і вони в катів були як свої.

Багатьох своїх друзів вони вже “продали” — тих, хто не знав про їхню запроданість та довірливо все їм відкривав.

Про Якова ж ніхто нічого не чув і ніхто ніколи ні словом не обмовився про його дальше існування на земній кулі.

Декілька разів розмовляли вони й з дружиною Якова, як "вірні його друзі", та й з батьками його, але нічогісінько не знали й ті.

— Так, безумовно, Яків забитий, — підтверджували лягаві собаки, яких тільки завдяки життю Якова кати звільнили від розстрілу.

Час ішов. Від того страшного дня, страшного суду Якова, що відбувався в місяці травні, проминуло майже чотири місяці, а чутки про Якова не було жадної.

Чекісти не знаходили собі місця. Сором, що не можуть упіймати Якова Зацерковного, не давав їм спокою. Не довіряли вже й лягавим. Думали: — Не лучше било би і їх пустить в расход? — А все ж таки вичікували.

**

Був гарний осінній день. Нечипір Помазан із хутора К., зустрівшись із дружиною Якова Зацерковного, сказав їй:

— А ти знаєш, що Яків, слава Господу Богу, живий і здоровий. Був поранений, але вже вилікувався, і певно, що завтра приїде до тебе в гості.

Сказав їй дещо й з подробиць: — Живе він увесь час в очереті мого двору, що простягнувся до балки К. Зробили йому там такий курінь, вірніше, вирили кубло в землі, щоб не дуже виднілось на поверхні. Чотири місяці, як звідти Яків нікуди не виходить. На маленькій полянці прорваного очерету гуляє. Там і лікувався.

До цього додав:

— Про це все знає тільки Яків, я, моя дружина і Господь Бог, а більш ніхто. Молю я тебе, Марусе: нікому не говори ані слова, бо ти ж і сама добре знаєш катівські порядки: замордують його, замордують мене й мою дружину.

Звісно, жінка як жінка. Почувши таку велику і для неї занадто радісну новину, і зустрінувши тих же "вірних друзів" Якова — братів Федора й Петра Щербів, — про все те з великим захопленням їм розповіла.

Не знала, що ті "вірні друзі" були вже лягавими і що їхнє життя трималося тільки через життя Якова, якого вони мусіли дати до рук катів якнайскорше, інакше дні їхнього життя були поховані.

7.

На другий день по розмові з дружиною Якова, Нечипір Помазан запряг у гарбу коней, наклав повну гарбу соломи й перед далеким ще світанком виїхав із двору, з таким розрахунком, щоб затемна ще приїхати в село Г., де жила сім'я Зацерковного. Бо на гарбі, зарившись у солому, їхав і Яків, що міркував собі, поки ще не буде видко, пробратися до своєї хатини, щоб, боронь Боже, ніхто того не запримітив.

Солому Нечипір Помазан віз до парового млина, де він хотів перемолоти для себе декілька мішків зерна на муку. У той час залізничний транспорт був зруйнований, і вугілля не можна було доставити. То ж кожен селянин привозив солому, і льокомотива, спеціально для того переустаткована, опалювалася соломою.

Усе те було дуже добре придумано і вповні виправдувало Нечипора Помазана, як перед сусідами, так і селянами села Г.

Буквально за декілька хвилин по від'їзді Нечипора Помазана з двору, влетіла в двір тачанка, битком набита до зубів озброєними шакалами. З ними ж і лягаві — Федір і Петро Щерби.

Шакали вже й самі собі не довіряли й боялися, щоб знову не випустити так бажану і так потрібну їм жертву. Тому взяли з собою і лягавих.

Петро й Федір Щерби були двох метрів на

зріст, молоді й завзяті "хлопці" і відомі, як дуже хоробрі воюки.

Влетівши в двір, позіскакували шакали з тачанки і, держачи зброю напоготові, обступили очерет. А потім, звужуючи кільце, все ближче й ближче підходили до його центру і своєї цілі. Ага, вже видніється полянка, вже помітне й кубло. Радіючи, хижацькі кати все ближче й ближче підступають, і хоч думали, що жертва, не чекаючи цих хижацьких звірів, ще знаходиться в "ліжку", але ж із ще більшою ретельністю держали зброю напоготові.

Мали з собою гвинтівки, револьвери, гранати, шаблі і навіть кинджали. - Чи то на близькій, чи то на далекій віддалі, як тільки треба буде, а жертва повинна впасти. Тепер вона, ця без числа разів катована жертва, не втече, буде наша, - думали шакали.

Підступивши до самої полянки й висунувши голови з очерету, бо неабиякий страх ще кожного обіймав, всі разом закричали:

— Ні с места, рукі вверх!

Луна, що покотилася балкою К., розбудила й перелякала не одного мешканця, але кубло мовчало.

Вискочили з очерету й підскочили до кубла.

— Нема! — заричав один із лягавих. І, як голонні вовки, всі оскалившись, заричали, і з люттю рвали б один одного, але треба здобути Зацерковного.

Побігли до хати. На стуки й грюки вийшла, трясучись, перелякана дружина Нечипора Помазана.

— Где муж, стерво проклятоє? — заревів один із старших шакалів, москаль.

— Повіз солому до млина, — відповіла дружина Помазана.

— А бандіт Яков Зацерковний поехал с нім? — знову заревів шакал.

— Я ніякого бандита не знаю, — відповіла пе-

релякана.

Ударив кат прикладом по голові дружину Нечипора Помазана й вона мертвою повалилася на землю.

Шакали посідали на тачанку й погнались доганяти гарбу Помазана. Коні гнали, скільки було духу, мило з них так і падало, але наздогнати до села не вдалося.

Знайшли Нечипора Помазана в млині. Викликали надвір і тут же застрілили, навіть нічого не сказавши. А самі знову на тачанку і гальопом погнали до хати Якова Зацерковного.

Не доїжджаючи, позіскакували з тачанки й обступили довкола хату. Біля кожного вікна і дверей стало по декілька шакалів зі зброєю наготові. Бачать крізь вікно — жертва в хаті. Тачанка теж в'їхала у двір і стала проти дверей хати. Візник також мав гвинтівку.

Яків, щоб не накликати підозріння на Помазана, зліз із гарби ще за селом. Деякий час витратив, поки пробрався до своєї хати, і щойно зайшов. Не встиг нічого й поговорити. Навіть доньок, що спали в окремій кімнаті, ще не бачив. А тут знову стара біда.

Кожне вікно й двері обсажені озброєними шакалами. Бачить крізь вікно й лягавих. Неймовірна лють узяла, але що можна зробити? Жадної зброї при собі. Є багато і револьверів, і гвинтівок, і гранат, навіть кулемети є, але ж вони заховані. А при собі нічогосінько. Бо він тількищо повернувся з "лікарні", і ніколи не чекав на таке страшне явище. Хоч до цього він уже й звик, але ж у той саме момент, у момент прибуття з "лікарні", де на протязі чотирьох місяців нічого не траплялось, ця несподіванка його заскочила. Тільки перший раз вийшов — і в такі страшні тенети попався.

Жодного виходу не було. Не було й думки вивратися. Не було навіть часу хоч трохи зорієн-

туватися. А діяти треба і то діяти блискавично, інакше все пропало.

Схопив залізку, що було єдиною “зброєю”, і хотів кинути в одного лягавого, що стояв перед вікном. Але потім роздумав, кинув на підлогу, а сам подав вид, що біжить на ті двері, які виходять через другу кімнату й сіни на вулицю.

Всі, що стояли біля вікон, побачивши його заміри, закричали: — Держі, держі! — і самі побігли до тих дверей. Побігли туди й ті, що стояли біля задніх дверей.

Він же вискочив на задній хід у двір. Вихопив гвинтівку з рук візника, що сидів на тачанці, кинув її убік, а сам через загату і в другий двір, а там через ліску і в третій — і пішов...

Візник почав горлати на все горло, що Зацерковний утік, і шакали, мов несамовиті, кинулись за ним. Також перескакували ліски, загати, тини, і гнались. Гнались, що духу, стріляючи навздогін. У місцях де губили його з очей, гнались на гавкання собак.

Яків же прикладав усіх своїх зусиль і досвіду, щоб як можна краще затерти сліди свого бігу, і гнав без перестанку й відпочинку, а “простору” було досить, бо село Г. мало 1500 дворів. На превеликий жаль, собаки своїм гавканням виявляли його напрямок.

Правда, коли піднявся величезний гвалт, лемент, і по більшій частині села почали собаки гавкати й вити, то шакали орієнтацію губили й дуже часто бігли в зовсім інший від Якового напрямок. Селяни, чуючи лихо, з хат не виходили — боялися накликати на себе біду.

І так шакали полювали від світанку до пізнього полудня, але жертви не здобули — зникла. Почали вже шукати не тільки по городах і дворах, а й у хатах, конюшнях та інших будівлях. Лазили й по горищах, шукали в льохах, але крім затхло-го повітря нічого іншого не зустрічали.

— А всьо такі герой. Такіх героєв мало єсть. Третій раз с рук бежіт. І для него всьо равно — дньом ілі же ночью. С тюрми, с могили, ілі же с клітки. Герой, так герой. Вот такіх би нам іметь! Не продаються проклятіє, — сказав один із старших шакалів. Плюнув, закурив цигарку й пішов, кинув шукати.

Останні шакали лазили по дворах і приміщеннях до самісінького пізнього вечора. Особливу увагу приділяли розшукам лягаві — Петро й Федір Щерби. Поперше, їм було соромно перед чекістами, що не тільки не зуміли впіймати, а більш того: з клітки випустили безборонного й беззбройного, маючи при собі повне озброєння, добре знаючи й ураховуючи його попередні геройства. Подруге, вони тепер боялися, і боялися не тільки свого “друга” Якова Зацерковного, а й інших “друзів”, бо все село побачило їх запроданість шакалам.

Знали добре, що ні Яків Зацерковний, ні інші “хлопці”, що перебувають ще на волі, їм цього не простять. Рано чи пізно — а вб'ють. А тому провадили розшуки з подивугідною ретельністю. Наслідків же — ніяких.

Будучи “друзями” Якова, знали багатьох селян, що в свій час дуже прихильно до нього ставилися. Шукали в них. Наслідки одні і ті ж — нема.

— Ну, — каже Федір до Петра, — чи скоро піде Яків у могилу чи ні, а нам з тобою дорога туди проста й скоро. Бо коли не вб'ють кати-чекісти, то вб'ють “наші”, але обов'язково вб'ють. Ми мусимо негайно залишити цей район і виїхати в таку місцевість, де нас зовсім не знають, то, можливо, ще поживемо.

На цьому й лягаві припинили розшуки, і з великим розчаруванням пішли до інших “собак”.

Яків же, відбігши на дальшу віддаль від шакалів, вскочив у клуню Івана Лисима, двері якої не були замкнені, а лише пристромлені кілочком, як узагалі всі клуні в селі. Виліз на верх половини й просунувся поміж половиною і покрівлею клуні з думкою, що там безпечніше буде деякий час пересидіти. Хоч повітря було замало для дихання, яке якраз було частим і вимагало ширшого й більшого простору, але що можна зробити? — Все ж таки краще, як у могилі, — подумав Яків.

Іван Лисим, вийшовши замішати коням, узяв сапетку й пішов набрати половини. Прийшов до клуні, дивиться — двері клуні відімкнені, кілочок витягнений. Відчиняє двері, входить у клуню — не видно жадних слідів.

— Все ж таки хтось мусить бути тут, інакше клуня не була б відімкнена, — думав собі Іван Лисим, тим більше, що гвалт, лемент, стрілянина по селу не затихали. — Виходить, що хтось тікав і сюди заховався, — міркував далі Іван Лисим. Крикнув разів зо три: — Хто тут, вилазь! — Ніхто не обзивався.

Узяв він тоді ріжня, що носять соломі, виліз на верх половини, ходить по ній і скрізь ріжнем штрикає та кричить: — Вилазь, бо все одно завою!

— Що ж, — подумав Яків — і справді, шакали не застрілили, то дядько Іван ріжнем заколе, треба вилазити.

І крикнув з місця свого сховища:

— Це я, дядьку Іване, зараз вилізу.

Виліз. Іван Лисим гонить його з двору, не дає промовити й слова.

— Геть з двору і край!

Подумав, подумав Яків:

— Дати тобі хоч доброго стусана, — а потім таки облишив, повернувся й пішов.

***

Вечоріло. Йти не було куди, бо знав добре, що ніхто на себе не візьме такого важкого й страшного тягару, коли все село підняте на ноги і всі знали, що його шукають.

Вже не біг, а йшов, і йшов звичайнісіньким кроком поміж вишневими садками, що були у багатьох садибах — городах селян, які простягалися до річки Вовчої.

Ідучи натрапив на лавку в одному з садків, сів і сказав:

— Далі ні кроку. Як Господь Бог дасть, так і буде. Ще раз помилує мене — буду жити, коли ж ні, то згину. Але ж ні одного кроку більш не зроблю.

Сидів довгий час. Собаки по селу ніяк не вгамувалися.

— Шукають, село перевертають, — думав Яків. — Ні, це тільки Господь Бог мене спасає, а більш ніхто. Скільки ж я Тобі зобов'язаний, Великий Боже, і чи то я вартий того всього, — тихенько сказав Яків.

Вдихаючи на повні свої наболілі, тепер відпочиваючі груди легке повітря, відчув страшений голод. Та й було від чого зголодніти, бо як виїхав із "лікарні" ще вночі, то й до цього часу ні крихітки не було в роті. Та й у "лікарні" харчі не були стовідсотковими.

Помацав по кишнях — знайшов тютюн, зробив цигарку і з великим задоволенням і неабиякою приємністю почав курити, глибоко втягуючи дим, щоб хоч трохи перебити "вовчий" апетит. Вогонь увесь час затулював долонями.

Згадав про Нечипора Помазана, його дружину, та так йому стало їх шкода, як за все своє життя ні за ким і ні за чим не жалів.

— Згинули, певно, що згинули, — думав Яків. — Краще я був би згинув раніше, ніж вони, бідні, за свою таку велику християнську доброту і відданість до мене, — жалкував Яків.

— А все це ті лягаві Петро та Федір Щерби наробили. Це їхня робота. “Друзі”, “вірні друзі”... Коли ж з ними розрахунок зроблю? А розрахуватись обов'язково треба буде. Можна бути більш ніж певним, що не один десяток наших добрих людей вони погубили, — міркував Яків.

Згадав, та так шкода стало, що своїх білокучерявих доньок не встиг навіть поцілувати.

— А тепер, мабуть, скоро бачити не прийдесться, — сумував Яків — бо полювання за мною ще збільшаться, шакали розставлять тенети на кожному кроці. А тому думати про свій курінь зовсім немає чого. Мабуть, треба буде на деякий час дати спокій і людям, і шакалам, і самому собі.

Так сидів Яків Зацерковний і думав, думав і ще сидів. Було вже за глуху ніч. Все навколо затихло. Така була тишина, що чутно було, як вода дзюрчала в річці. Почав сходити пізній місяць. Думав Яків:

— Чому соловейко не співає, хоч би трохи душу розвеселив.

Забув, що вже почались осінні дні і що соловейко під ту пору року не розвеселює вже сумуючих.

Встав і пішов...

Пішов здійснювати свої пляни, що їх накреслив у своїй власній голові, сидячи на лавці у вишневому садку, біля річки Вовчої, в Україні милій, після відбиття, можливо ще не останньої, на нього спрямованої атаки.

9.

Таких відважних синів України було не два й не десять, а тисячі, і всіх їх закатувала московсько-большевицька наволоч, що налізла на нашу святу Батьківщину.

Кажу, всі були закатовані, тому що я про все те добре знаю. Знаю й таких, які довший час сиділи мовчки, господарювали, і хоч пасивно, але ж

таки підтримували катівську владу, думаючи, що якось то вона про них забуде. Та вони помилилися. Їм пришивали ту або іншу справу, їх катували і розстрілювали.

Знаю й таких, що з початку прибуття червоних катів в Україну пішли до них на службу і активно підтримували всі їхні розпорядження й дії, але ж і вони зазнали тієї самої долі.

Знаю й лягавих, себто тих, які для власного рятунку продавали своїх братів. Усі вони теж згинули в казематах пізніших, що стали після ЧК — ГПУ і НКВД.

Знаю й таких, які під чужими прізвищами були добровольцями в Червоній Армії, себто в армії катів, та мали ранги старшин і відзнаки за добру службу, а дізнавшись про їхнє минуле, червоні кати засуджували їх і розстрілювали. Бо червоні кати боялися й тіні їхньої, беручи під увагу, що на випадок війни або революції були б в Україні уже готові командири, і командири безстрашні, командири, для яких жадних перешкод не існувало. Тому то їх усіх червоні кати й знищили.

**
*

Про винищення большевиками українських старшин-командирів так пише в "Світлі п. В. К. у статті "Від Рославля почалося":

"По Канаді їздить тепер протестантський прічер, д-р Ендикот, і проголошує для комуністів і їх поплентачів промови, в яких обжаловує канадський уряд, що цей уряд, буцім то, скидає заразливі бактерії у Кореї на тамошніх мирних жителів. А канадський уряд дозволяє на таку образу у власній хаті, бо, мовляв, тут є демократія. Трошки, дрібочку інакше поступав і поступає собі "народньо-демократичний" уряд большевиків: він демократично ховає всіх своїх дійсних чи навіть тільки здогадних ворогів у гробову яму, а на ній каже посадити лісок, а коли вже деревця добре підростуть, то на тому місці відкриває уряд "парк

труда й отдыха" для відпочинку й розпусти своїх громадян.

Що воно так, про те свідчать тепер переслухи свідків у З'єдинених Державах Півн. Америки, свідків на те, що в Катині справді большевики розстріляли кілька тисяч польських офіцерів (старшин), яких були взяли в полон при розгромі Польщі 1939 року. Американська преса, якою кермують жиди, промовчувала довгі роки той нечуваний злочин большевиків, а документи, які американський уряд мав давно в тій справі, були "десь загубилися". Тепер, коли вже навіть і найбільший дурень не повірить у большевицьку миролюбність і коли сто тисяч, переважно американців, згинуло в Кореї, тепер частина тих документів про Катинь уже віднайшлася тай комісію вже зробили для розгляду справи...

Але справа Катиня, хоч міжнародне нечуване лайдацтво большевиків, це справа, яка вражає перш-за-все поляків, бо це їхні сини лягли там трупом від садистів большевиків. Але досі якось мовчить перекупна преса в Америці про другий подібний злочин у містечку Вінниці в Україні, де теж відкрито масові гроби жертв большевицького морду: кілька тисяч трупів. З документів, знайдених при замордованих виходить, що це були переважно українці і то не аристократи якісь чи пани, а звичайні собі селяни й робітники. Про те жидівські газети мовчать, бо досі ще нас як народу не хочуть визнати, бо ми, мовляв, погромники жидів, фашисти і т. п.

Але навіть і нежидівські газети, та й навіть наші не згадують якось про те, що Катинь і Вінниця це не одинокі мордівні большевицького садизму. Большевики в своїй ненависті до Бога справдешні сини диявола, батька брехні й убивника, як назвав його сам Ісус Христос. Свої звірства й народоббивство большевики розпочали вже в самому початку своєї діяльності, а розпочали близько

України й переважно ще в 1917 році. Було це на залізничній станції Рославль, вузловому пункті поліських залізниць, на Білорусі. Як відомо, в другій половині світової війни, десь у 1916 році, московська команда перекинула війська т. зв. південного фронту, зложені переважно з українських частин, на північний фронт, а московські частини навпаки, з північного на південний фронт.

Отже коли прийшов 1917 рік, рік жидівсько-масонської революції і фронти під впливом большевицької агітації почали хитатися й розвалюватися, почали солдати втікати з фронтів додому. А що в Україні стояли тоді, як ми вже вище сказали, московські частини, то через Україну стали перевалюватися назад на північ усі москалі з південного фронту. Відомо всім, хто перебував тоді в Україні, яку страшну деморалізацію, спустошення і грабіж та вбивства несли тоді зі собою по всій Україні оті "доблесні воїни братнього московського народу"!

Знов же українські військові частини, перенесені тоді на північний фронт, мусіли — а було їх майже три мільйони! — вертатися додому довгими, але нечисленними поліськими дорогами, які сходилися на залізничній станції Рославль. Із Рославля залізничні шляхи розходилися на південь — на Україну, і на схід — на Московщину. Коли в Києві відбулися відомі українські військові з'їзди, то виявилось, що в Україні переважають московські військові частини, а свої українські — далеко на півночі. Отже рішено позернути в Україну ті війська, які стояли на півночі, бо вони були переважно з українців. Тоді большевики зайняли станцію Рославль, якою мусіли ті частини переїздити в Україну і почали свою катівську роботу. На станції в Рославлі большевики задержували кожний потяг, щоб, як вони казали, "посортувати, кому куди їхати разом". При тому всім офіцерам-старшинам наказували виходити з поїздів,

бо, мовляв, для них будуть або окремі вагони, або окремі поїзди. Рівночасно з тим большевицькі агітатори вели між простими солдатами препогану агітацію проти старшин. Отже старшини навіть і раді були, що не будуть мусіти їхати разом із під'юдженими проти них солдатами, а в своєму ніби товаристві. Вибравши отак старшин з кількох потягів та пустивши ті потяги з солдатами далі, большевики на очах вояків із нових потягів розстрілювали вже виділених старшин, витягнувши попереду ще й старшин із нових потягів. Одночасно з тим большевики відбирали зброю від українських старшин, звернувши на них свої скоростріли. Так то ціла українська північна армія була переведена через Рославль та там "відчищена" і від українців старшин і від зброї. Тільки дуже малій частині українських старшин удалося пройти щасливо цю "чистку"; решта згинула до ноги з рук московсько-жидівських катів.

Коли прийшли про те вістки в Україну, тоді ті, які з уряду повинні були вмішатися в цю страшну справу, насамперед не повірили їм, кажучи, що про те нема нічого певного та, що це тільки балачки! (Коли прихильник жидів, один із українських соціалістів, хотів був видрукувати 1918 року книжку про жидівсько-большевицькі звірства в Україні, то ніяка друкарня не хотіла друкувати й він мусів приїхати аж до Львова, щоб свою книжку видрукувати: така то була тоді "мова мовчанки" про большевицькі звірства). З другого боку годі було протиставитися успішно московській катівні в Рославлі, бо ж військова сила в Україні була тоді переважно в московських руках. І так у Рославлі — за приблизним підрахунком — вбили большевики приблизно яких 30.000 (тридцять тисяч) старшин-офіцерів, переважно українців. Цих старшин поховано в масових ямах і, не тяжко буде їх мабуть віднайти колись у Рославлі, бо було це недалеко від станції й від за-

лізниці взагалі. Може вже над ними й дерева понасаджували, то тепер був би вже над ними тридцятьпятилітній ліс.

Та не тільки один Рославль був такою большевицькою катівнею для нашого народу. Подібне зробили вони теж на т. зв. "угольній станції" в самому Харкові. Там тоді витягали з вагонів і розстрілювали на цій станції з тих поїздів, які верталися зі сходу, з Донщини й Саратовщини. Кажуть, що в Харкові мали розстріляти приблизно 9,000 (дев'ять тисяч) старшин. Були це переважно українці, яких московське начальство було вислало на схід тому, що це були вояки запасу (резерви), або знову молоді новобранці, яких треба було вишколити. В Україні Москва не хотіла їх держати тому, що багато з них утікало додому особливо в літі, коли треба було допомагати в полі. А що такі втечі українського вояцтва набирали масового характеру, а в деяких випадках були навіть бунти проти московського начальства, то вояків-українців Москва вивозила як можна далі від України, на схід. Старшини тих українських частин на сході були вишколювані "з швидкою підготовою" (як тепер большевики кажуть: "на ходу"), абияк. Були це переважно народні вчителі та всякого роду молоді інтелігенти. А майже всі вони були вийшли з-поміж селянства, або стояли близько до нього, — і тому були особливо небезпечні для большевиків, які не люблять особливо простого народу. Тому то большевики особливо радо розстрілювали тих українців-старшин, селянського походження. Таке винищення чисто українського, старшинського складу і то щиро народнього, ясна річ, дуже погубно відбилосся на долі України: бо опісля не було відповідних старшин для організації рідної Української Армії. Бо старшини, які залишилися були в Києві, були або москалі, або москвофіли різних кольорів, які або явно помагали опісля

большевикам, або держалися осторонь від будови України, щоб організуватись опісля біля якихнебудь московських "білих" генералів. У подяку за те большевики винищили в Києві ще яких п'ять тисяч старшин, які "заявили неутралітет". І так скінчать у боротьбі з большевизмом усі, які думають, що в тій боротьбі можна стояти осторонь!

Було б добре, коли б свідки тих розстрілів у місцях, про які пишемо, а також багатьох інших, подали для друку свої спомини про те, щоб колись при кращих часах можна було віднайти могили невинних жертв та поставити на них хрести і щоб для історії збереглася пам'ять про те, до чого веде безбожний большевизм."

11.

А хто винен у знищенні тисяч героїв українців? Тільки ми.

Треба признатись одверто, що наша, тепер уже старша, інтелігенція була заскочена революцією 1917 р. Ніхто не знав, що робити, не кажучи вже про таке необхідне в той час освідомлення мас. Про самостійність, про суверенність нашої держави думали лише селяни і частина робітників. А інтелігенція вагалась. Східня боялася відірватися від "старших братів" — москалів, а західня від "ясновельможних панів".

Зрозуміли лише славний отаман Симон Петлюра та його вірний друг полк. Євген Коновалець. Цим двом героям наша інтелігенція в більшій чи меншій мірі своїми безпосередніми чи то посередніми діями перешкождала в завершенні їх святих мрій: здобуття повної для нашої України і її дітей незалежності. Доказом цього є те, що славний отаман Симон Петлюра навіть виступив із своєї т. зв. соціалістичної партії, бо і його партія стояла на великій перешкоді в здійсненні його задумів. І Він, як вірний син України, пішов із на-

родом, із масою, залишивши “свою” соціалістичну партію.

Далі: вся увага інтелігенції сконцентрована біля серця України — Києва, прагнучи, на випадок здійснення, — хоч і не своїх мрій та задумів — незалежності України, захопити в свої руки бодай портфель міністра, коли не вдасться захопити портфель президента України.

Бо інакше, чи можна було допустити до того, щоб населення такого великого простору України, як майже всієї Катеринославщини, частини Харківщини, цілої Таврії і всього Криму, не поінформувати про ту чи іншу справу, а найголовніше про напрямок дій. А тим самим дали можливість скористуватись таким бандитам, як Махно, як “баба” Маруся (район дій Пологи на Катеринославщині) і багатьом іншим, що своїми бандитськими діями підірвали міць нашої батьківщини, а тим самим допомогли її ворогам.

**

Аналізуючи все вище наведене, приходимо до висновку, що, коли б наша інтелігенція, себто провідна верства нашого народу, була однозгідна і підготовлена до великих дій, то, без сумніву, наша многотраждальна Україна була б вільною, ні від кого незалежною, суверенною державою.

Не кажу вже про Польщу, але ж навіть такі малесенькі держави як Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія, зуміли вибороти собі волю й незалежність. А ми, 45-мільйоновий нарід, крім того, що обнищили самі себе і загубили мільйони людей, нічогосінько більш не зробили. Мало того, ми до цього часу нічому доброму і не навчилися.

А вже пора, пора стати на шлях повної консолідації всіх сил нашого многотраждального народу, пам'ятаючи, що сила лише в єднанні!

А де єдність, — там і Господь Бог перебуває.

А де Господь Бог — там перемога!

ВРОГИ РЕЛІГІЇ — ВРОГИ ЛЮДСТВА

1.

Близько двох тисяч років закони християнської релігії вчать людство всього світу Божеських наставлень.

А що ж може бути краще для людини, як шлях життя, детально визначений цими законами? Законами самого Господа Бога Ісуса Христа.

Що ж може бути більшим у житті людини, як дотримання ідеалів християнської науки?

На превеликий жаль людства всього світу знайшлися істоти, для яких Божеські закони стали заперечними.

Кому ж саме і в чому іменно заперечують Божеські закони?

Братовбивцям, підпалювачам воєн, грабіжникам, злодіям і всім відступаючим від добра і шукаючим зла.

Бо ті закони не тільки забороняють убивати, грабувати й робити всякі злодійства, а й навчають братерства й любови, миру й спокою.

Хто ж ті страшні істоти?

Істоти, що хочуть знищити найвищі ідеали людини. Істоти, що впивали в свою кров найгідкіші й заперечливі Божими законами явища.

Тими істотами є ніхто інший, як большевики.

Це ті, що в 1917 р. кинули народам одної шостої частини земної кулі привабливі гасла про во-

лю, свободу й самовизначення, обдурили їх і владу захопили в свої забруднені кров'ю руки.

Большевики, розуміючи добре, що нарід, озброєний законами Христа, на підлість, підкупи й різні диявольські підступи не піде, вирішили в першу чергу знищити християнську релігію.

І вони повели шалену агітацію проти Господа Бога та його законів. Вони впевняли, що немає Бога і немає ніякого гріха. Що релігія є дурман і опій для народу. Що це все витівки багатіїв та священиків з ціллю краще обдурювати бідних людей.

Усім негідникам, які не дотримувались Божеських законів, цього тільки й треба було.

Після того одна шоста частина земної кулі залилася християнською кров'ю!

Руйнували церкви, нищили святині, палили ікони, образи, хрести, розстрілювали священослужителів, катували вірних, убивали батьків, матерів, братів, сестер, дітей.

Те велике нещастя охопило й нашу бідну Україну, яка, створивши свою державу, найдовший час з-поміж поневолених народів боролася за волю й самостійність проти напасників, і яка, фактично, і тепер продовжує славетною УПА боротьбу з напасниками всіх барв.

По містах, заселених народами різних національностей, засмічених кримінальним елементом, де перебувало багато таких, що нетвердо вірили в Господа Бога, якомсь легше проходила та страшна диявольська робота.

Натомість по селах, де жила виключно українська маца, яка в кров, серце і мозок увібрала Божеські закони, що лягала спати і вставала від сну лише з гарячими до Всевишнього молитвами, доходило до очайдушних спротивів. Селяни не давали руйнувати церков, не здіймали зо стін образів, молилися Богу та продовжували навчати дітей у душі християнської моралі.

Большевики скаженіли та вживали сатанинських

хитрощів підкупу, обману, залякувань, а до непереможних різних жахів. Підкуплені й підбурені негідники почали діяти.

І сталось так, як сказав сам Господь Бог Ісус Христос: "І видасть на смерть брат брата, а батько дитину; і діти повстануть на батьків і повбивають їх. І за ім'я моє будуть усі вас ненавидіти; а хто витерпить до кінця, той спасеться" (Єванг. Мат. 10, 21-22).

2.

З багатьох тисяч страшних випадків наведу декілька для зрозуміння тих жахів, які переживали і тепер переживають християни під пануванням большевиків.

На станції Ч. Катерининської залізниці зупинився потяг. Його не можна було назвати ні пасажирським, ані товаровим, бо транспорт був зруйнований і довший час чисто пасажирських потягів не було.

"Перевірка" пасажирів. Вивели з вагону дві особи: одну воєнну в чині підпоручника, а другу священослужителя, старого сивого чоловіка в одязі священика.

І тут же біля станції Ч. на очах багатьох мешканців станції та пасажирів, без усякого допиту, не кажучи вже про якийсь там суд, один із мешканців цієї станції, ледар років 20-22, на прізвище Півторак засукав рукави до ліктів, узяв шаблюку й за чергою почав їх рубати.

І рубав не так, як рубають тварину, щоб скорше забити, а рубав не поспішаючи, відрубуючи то одну частину тіла, то другу, обригуючи себе кров'ю, так ніби насолоджуючись катуванням.

Зарубавши підпоручника почав рубати і таки ми ж "вправами" зарубав священика.

Ні скарги, ні благання одного й другого не допомогли.

Хто були ці люди, що вони робили для народу

куди їхали й чого їхали, — ніхто і по сьогоднішній день не знає.

Приявні, побачивши цю жахливу розправу, розбігалися хто куди. Поховалися в свої "нори" та нишком за нещасних молилися Богу.

Довший час мешканці станції Ч. боялися ходити попри те місце, а бандита Півторака оминали третьою вулицею.

**
*

На хуторі Святому син одного багатого селянина, на прізвище Дикий, що тільки що одружився, підмовив своїх друзів-зłodіїв, і вночі, ввійшовши до кімнати свого батька, вони поклали його на підлогу, а наверх його матір (мачуху) і вистрілили в них із гвинтівки. Мачуха була забита, а батько з кулею всередині, залишився живим.

Покинув він своє господарство й хутір та довго ще жив, тиняючись по людях інших місцевостей, носячи в середині кулю й таємницю про те, що вбивцем був його рідний син.

**
*

Підаючись підбуренням та маючи на увазі досвід сусіднього звірства, на цьому ж хуторі молодий Щерба зі своїми друзями-бандитами теж убили вночі всю сім'ю Щерби, що складалася з семи душ.

Їх усіх убили тупою зброєю. Щоб кров не бризкала на вбивців, голови обмотували ганчір'ям. Після вбивства їх розклали в стайні по станках; стайня була при домі з дверима в дім. В одному станку були покладені батьки, в другому брати, а в третьому сестри.

Коли довідались про той небувалий до того часу і ніколи нечуваний жахливий вчинок, то сум охопив людей усіх навколишніх хуторів і сіл.

Похорон семи мучеників відбувся не на хуторі, а в селі Кривому Розі, в 3 км. від хутора. Труни несли до самого кладовища. У процесії взяли

участь усі мешканці села, яке в той час начислювало 1500 дворів, селяни навколишніх хуторів та сусідніх сіл.

Селяни, прибиті страшним горем, із ранами в серці й бажанням кари на бандитів-безбожників, з пониклими головами розійшлися по своїх хатах та з гарячими молитвами звернулися до Господа Бога про прощення гріхів та недопущення надалі таких страшних звірств.

А бандити свої ганебні вчинки продовжували далі.

3.

У школах заборонили викладати релігію. Вчителям дали завдання щоденно товкмачити дітям, що "Бога немає" та відмовляти їх від церкви.

Дома селяни, навпаки, продовжували навчати релігії, казали дітям молитися Богу та ходити до церкви.

Діти були розгублені. Їм плели різні нісенітниці. Ось, мовляв, той зарубав священика, а той убив батька, а такий то зарубав брата, і живуть та ще й живуть добре, а якби був Бог, то він би їх покарав. Ану, мовляв, не працюйте, не сійте хліба, чи Бог нагодує вас? — Ні!

Бачать батьки, що діти пропали, і перестали пускати їх до школи. Але бандити застосовували тоді різні кари, а хто настоював на своєму, таких замикали у в'язниці та засилали в Сибір, приписуючи їм різні злочини.

Учителів, які неспроможні були перемогти свого сумління й відмовлялися від агітації, — арештовували й катували, а вчителів, що пасивно до цієї справи ставились, — звільняли з посади й переслідували.

Членам Комуністичного Союзу Молоді, т. зв. комсомольцям, заборонили ходити до церкви та примушували всіх вступати до т-ва "Безбожник". Хто відмовлявся, — виключали з Союзу, не прий-

мали до середніх та вищих шкіл, а хто працював — звільняли з праці.

Комітетові Незаможних Селян, т. зв. КНС, утвореному з ледарів, п'яниць та картярів для придушення села теж було дано завдання нищити все релігійне та доносити про осіб, що роблять спротив.

Посипались доноси та фальшовані обвинувачення дітей на батьків, сусідів на сусідів, "друзів" на друзів.

Почались арешти, розстріли та заслання в Сибір та в різні концентраційні табори Далекого Сходу, — священників, дияконів, паламарів і всіх, хто відкрито стояв по стороні релігії та Церкви.

Були часті випадки, коли церкви стояли, а правити Службу Божу не було кому.

Далі большевики здіймали дзвони, бо вони, мовляв, "зайві", а держава потребує міді.

А ще далі "мешканці" підіймали "клопотання" про закриття церков, як непотрібних.

Віруючі боялися ходити на зібрання скликувані владою, бо після кожного зібрання ті, що виступали проти, — зникали.

А тому большевики робили, що хотіли. Церкви закривали або й зовсім руйнували. Із священослужителів нікого не залишилось. Молодь здеморалізувалась. Негідникам, бунтарям та паскудникам надано було великі права.

Гультяї, п'яниці, картярі та розбещена молодь, не визнаючи Бога і не маючи совісти, лаялись брудною лайкою в Бога, в Христа. Лаяли Матір Божу та всіх святих.

У трамваях, театрах і взагалі в усіх місцях громадського скупчення, старшим людям і особливо жінкам неможливо було появлятися.

І так релігія була знищена, церкви всі позакривано, а частково й зовсім зруйновано, а святощі церковні спалено.

Але ж, не дивлячись на все те, Бога з душ віруючих большевикам не вдалося вибити.

Як тільки большевики залишили було Україну під час другої світової війни, то віруючі зразу ж відкрили церкви та почали в них молитися Богу.

4.

Беручи до уваги все сказане, дивуєшся тому, що є наївні люди, які в допущення церков большевиками вірять як у дійсність.

Коли ж добре продумати, то стане вповні зрозумілим, що церкви большевиками допущені, як своєрідні пастки, як у свій час відігравав ролю пастки т. зв. НЕП (Нова Економічна Політика).

Вірити про якесь нібито визнання большевиками Бога — рівнозначне вірі в те, що земля перестала крутитися.

Правильність цього підтверджується ще й тим фактом, що в 1946 р. большевики одним розчерком пера, проти волі вірних, приєднали Греко-католицьку Церкву до своєї "православної". Хто ж відверто стояв проти, тих порозстрілювали та позасилали в Сибір.

А чи змогли б допустити до цього провідники Христової віри будьяких віровизнань?

Безумовно, що ні!

Бо неможливо ж силою примусити чоловіка молитися так, як бажається катові.

Але й це свідчить про те, що большевики, щоб знищити Греко-католицьку Церкву, силою приєднали її до т. зв. православної, ураховуючи, що до неї греко-католики не підуть, а своєї мати не будуть.

А чого ж варті т. зв. священослужителі з патріархом на чолі тих большевицьких, а значить, безбожницьких "церков"?

Без усякого сумніву вони є допоміжним, навіть немаскованим, звеном большевицької влади для ліквідації правдивої Християнської Церкви.

СВОБОДА В "РАБСТВІ"

Коли кордони т. зв. ССРСР були замкнені і коли про їх перехід зайво було й думати, то т. зв. советська влада ввесь час твердила, що закордонном робітник перебуває в рабстві. Безмірно експлуатований, він пригноблюється, голодує, жебрачить.

Почалась друга світова війна. Замки кордону т. зв. Советського Союзу ввалили і багатьом робітникам, селянам і т. зв. советській інтелігенції вдалося втекти на Захід.

І ось лише тут ми впізнали те, що вдома відчували серцями, а саме: робітники в усіх країнах світу живуть на багато краще, ніж живуть робітники у "своїй пролетарській державі".

Поперше, тут робітникові вільно працювати де кому захочеться, чи то на фермі, чи на заводі, чи то в іншому підприємстві.

Подруге, за спізнення на роботу або за неявку, за пропущення робочого дня, на робітника жадна кара не накладається. Це стосується також робітників, що склали контракти на працю в копальнях.

Потрете, на кожну дитину щомісяця видається допомога.

Почетверте, робітники західних країн працюють без усякого "бича". Працюють, безумовно, але ж без бича!

З наведених декілька пунктів ми вже бачимо, що в "рабстві" робітник має свободу, і навпаки, в т. зв. своїй пролетарській державі робітник е

справжнім рабом. І рівняти захід зі сходом (т. зв. Советським Союзом), то всеодно, що рівняти небо з землею.

1) У Советському Союзі робітник закріплюється за тим або іншим заводом, чи то фабрикою, і переходити з одного підприємства до іншого без особливого на те дозволу не вільно. Робітникові, що без дозволу залишив працю, дається кличка "літун" і він віддається до суду.

2) За найменше незначне спізнання, не кажучи вже за пропущення робочого дня, робітника карається. При спізнанні навіть коло 10 хв. — перший раз виноситься догана, другий — догана з попередженням і третій — відраховується 25% із зарплати на протязі декількох місяців, як кару.

При спізнанні від 10 до 20 хв. відраховується з зарплати 25% на протязі декількох місяців.

На випадок спізнання більше як 20 хв. (хочби на одну хв.), робітника зразу віддають під суд і засуджують відразу в тюрму від трьох до шести місяців.

І головне те, що до уваги не беруть ані робочого стажу, ні сумлінної праці, хоч би навіть на протязі 20-30 років, ані спізнання трамваїв — абсолютно нічого.

3) Жодної щомісячної допомоги на дітей не видають (видають тільки одноразову допомогу на сьому дитину) і робітникам, що мають дітей, існувати невимовно тяжко.

4) У т. зв. Советському Союзі дійсно існує "бич", бо там у всіх без винятку галузях промисловости, навіть у сільському господарстві запроваджені норми виробітків (норми праці) Для цього Советський Союз зорганізував спеціальну установу нормувальників з прикріпленням до них хронометражистів. Норми впроваджуються зависокі, але ж їх необхідно ще й перевиконувати, бо існує і другий бич — бич обов'язкового перевиконання пляну.

Щодо зарплати, то кваліфіковані робітники одержували навіть перед самою війною заробітню плату від 200 до 300 советських рублів щомісяця. А такі робітники як прибиральники, вартові, конюхи, одержували всього від 100-120 руб. щомісяця (1 рубель рівний тепер 1 кводрові, 25 ц.).

Із зарплати робляться відрахування від 13-16% на т. зв. прибутковий податок, культурний збір та державну позику. На державну позику підписуються "добровільно", але всі без винятку на суму місячної зарплати, і ні в якому разі не менше як на $\frac{3}{4}$, яка стягається на протязі 10-тьох місяців.

А звідси виходить, що на руки робітники одержують:

200 — 26 (13%) — 174:25 — біля 7 советських рублів щодня,

300 — 39 (13%) — 261:25 — біля 10 советських рублів і 44 коп. щодня.

Ціни на продукти до війни були такі: за 1 кг. хліба чорного — 90 коп., сірий — 1 р. 50 коп., білий — 2 р. 70 коп., цукор — до 5 р. за кг., масло — 20-30 руб. кг., м'ясо — 16-20 р. кг., курка — 12-20 р. шт., качка — 15-20 р. шт. Ціни на різні речі такі: пальто неякісне — 250-300 р., краще — 500-600 руб., коверкот — 250 руб. метер, шевйот — 180-200 руб. метер, маркізет паперовий — 15-20 р. м., крепдешин — 150-175 р. м., черевики робочі — 60-80 р. пара, жіночі та чоловічі мешти кращі від 250 до 400 р. пара. (1 кг. рівняється 2 фунтам).

Прошу не подумати того, що коли б нічого не їсти, а кошти затримати спеціально на купівлю тієї чи іншої речі, то можна було б піти і відразу ж необхідну річ купити — ні, цього ніколи не бувало, бо в т. зв. Советському Союзі існують лише ціни та продавці, а товарів дуже й дуже мало, і треба ходити декілька місяців, а то і років поки наскочиш на ту чи іншу річ.

Хоч і смішним здається, але це дійсна правда, що в Советському Союзі на протязі багатьох років не можна було дістати жодної пари білизни.

Щодня продавали тільки один хліб, і коли була оголошена вільна торгівля (торгівля без карток), то по багатьох містах, щоб купити один кілограм хліба вранці (бо давали лише по одному кг. в одні руки), треба було ставати в чергу звечора і стояти цілісіньку ніч. І це якраз в Україні — житниці всієї Європи. (Див. розділ: "Торгівля в царстві комунізму".).

Так виглядає дійсність праці і заробітку в т. зв. Советському Союзі.

З М І С Т

Відважні Сили України ст. 3

Вороги релігії - вороги людства 37

ЗАМІТКА:

В серії "КОЖНИЙ ПОВИНЕН ЗНАТИ" появились такі цінні видання, які є

"МУС" перечитати:

1. Чому Гітлер програв війну? - 1.-
2. Відважні Сили України - 1.-
3. Торгівля в царстві комунізму -
закріпачення большевиками селян
/В Україні - "нашій, не своїй землі!"
1929-1930 рр. та 1930-1931 рр, і та-
кож 1932-1933 рр./ - 1.-
4. Жертви війни та большевицького теро-
ру.
"Тверде переконання", - 1.-
5. Жиди і Світі - 4.-

1632

Johannes Mureppa

1932

République Ukrainienne occupée par Moscou.
Ukrainian Republic occupied by Moscow.
